

**Ajuntament
de Barcelona**

Servei Educatiu d'Horta-Guinardó
Equip d'Assessorament
i Orientació Psicopedagògica

**Consorci d'Educació
de Barcelona**
Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

Àrea de Drets Socials

Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS)

Centre de Serveis Socials GUINARDÓ

Rda. Guinardó, 113-141. 08041 Barcelona

Tel.: 93 619 73 11 Fax: 93 450 31 12

Carrer Thous, 6-8 - 08024 Barcelona

Tel: 93.554.52.84

LA MOTXILLA PREVENTIVA

**Un projecte de reflexió, observació i joc
per a l'avanç, la prevenció i
l'educació en 1ª Infància.**

Teresa Abril (EAP) i Júlia Masip (SSB), autores del projecte

1.-Origen. Perquè aquest material i la seva aplicació

El Projecte s'origina arran de la preocupació compartida entre professionals dels Serveis Socials Bàsics d'Atenció Primària i l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic del districte d'Horta-Guinardó en relació a les dificultats que evidencien algunes famílies en l'educació dels seus fills/es, en edats cada vegada més primerenques.

El procés d'elaboració del projecte s'ha realitzat durant quatre anys i s'ha materialitzat en la construcció d'un material que consta de dues parts:

- ✓ Una primera part d'autoreflexió, a través d'un qüestionari escrit específic sobre aspectes afectius, transmissió de valors i actuació en límits intrafamiliars.
- ✓ Una segona part on, a través de jocs, s'exemplifiquen disfuncions en la dinàmica familiar, es busquen, de forma compartida, altres maneres de respondre o actuar, solucions alternatives als conflictes amb la finalitat de promoure l'escolta, la reflexió i el canvi.

2.- Objectius del projecte

La intenció és posar de manifest quina és la relació afectiva que es dona entre els membres de les famílies participants a través del que pensen, senten i fan en situacions de conflicte.

Els objectius que ens proposem són:

- Motivar l'interès per l'aprofundir en "la forma de mirar" les dinàmiques familiars per tal de facilitar que el procés de creixement dels infants i la seva educació siguin satisfactoris.
- Introduir la reflexió i el canvi en les àrees afectiva, de pensament i d'acció en l'educació des de la 1ª infància amb la implicació i **participació activa** del nucli familiar.
- Donar eines per prevenir l'augment de la no-resolució dialogada i compartida d'aquestes dificultats en edats més avançades: adolescència i joventut.

3.-Aplicacions-rol/posició professional.

El material ofereix diferents possibilitats d'utilització:

- Ús per part de professionals per a la intervenció individual amb famílies-
- Utilització en espais infantils.
- Tallers per a pares i mares...

Per l'experiència que hem anat obtenint durant el temps d'experimentació i implementació d'aquest material en els tallers de pares i mares, ens sembla oportú realitzar algunes orientacions envers la seva aplicació:

- Perfil adient dels professionals: Donat el contingut a treballar, introspectiu amb la part reflexiva del qüestionari, i pràctic amb la part del joc tant a nivell familiar com amb tallers grupals, aquest material haurà de ser implementat i dirigit per aquells-es professionals que treballin específicament en INFÀNCIA i FAMÍLIA, que en tinguin formació qualificada en pedagogia, psicopedagogia, psicologia, educació i treball social, tècnics d'espais infantils amb un seguiment i suport de professionals més experts i específics .
- En la realització dels tallers, considerem imprescindible la participació de dos professionals tant per poder fer una bona observació com per a poder recolzar a les famílies en les diferents activitats que es plantegen. El nombre adequat de famílies per taller es situa entre 8-10, entenent que poden venir pare i mare i els fills/es, en les sessions que interaccionen.
En les sessions es produeixen un gran nombre situacions que requereixen d'una atenta observació i acompanyament a les famílies per tal d'obtenir el màxim rendiment. Els professionals aprofitem aquests moments per donar "pistes" o assenyalar, tant a nivell ampli a tot el grup, com a nivell individual/familiar, perquè els pares i mares puguin aportar noves maneres de posicionar-se o resoldre aquestes situacions.

Metodologia/Aplicació:

Aquesta eina està dirigida a famílies amb infants d'edats compreses entre els 4 i 7 anys.

El material permet una implementació variada i flexible:

- De nucli familiar: de manera direccional del professional amb una família
- Tallers grupals amb diverses famílies: de forma més interactiva amb diverses famílies a través dels tallers de 4 sessions.

En ambdues situacions s'utilitzen materials d'auto-observació i reflexió que presentem tot seguit.

4.- El material i la seva aplicació

Explorant les àrees més importants a treballar, l'afectiva, la dels pensaments i valors i la dels límits, les autores varem anar construint el qüestionari com a primer material de reflexió en profunditat i des del inici pels pares i mares.

Per a la seva elaboració varem comptar amb l'assessorament de professionals experts en aquestes àrees (Blanca Anguera, Carles Riba, i Imma Marin entre altres).

En el seu disseny hem partit de l'auto observació preocupació i inquietuds de les famílies, fent reflexions a partir del qüestionari i participant en les activitats dissenyades amb un propòsit de fer prevenció.

El procés d'aplicació consta de dues parts, amb els diferents materials:

-qüestionari i plantilla d'autoavaluació.

- La **primera part** de lectura i escriptura, el formen el **qüestionari i plantilla d'autoavaluació**, que revisa els pensaments i valors més la part afectiva, també conflicte i límits intrafamiliars. Es facilita i explica el primer dia, abans d'entrar en el joc familiar amb els fills-es.
Es fa a través de resposta individual i es proposa una reflexió individual sobre el que ha generat el fet de respondre les preguntes.
- L'últim dia cadascú s'autocorregeix les seves respostes amb una plantilla on poden visualitzar segons el color(verd i blau) les respostes més adients (les verdes) i les que han de millorar (les blaves).

- Interacció entre pares-mares/ fills-es

- La **segona part** és més vivencial. A través de jocs es pretén fomentar la participació activa de les famílies.

Materials utilitzats:

.Joc d'expressions amb tauletes de fusta.

.Joc simbòlic, diferents figures humanes

.Sobre amb targetes escrites que contenen exemples de conflictes, i targetes en blanc per omplir-les amb els seus propis conflictes.

. Una llibreta on la família va escrivint els conflictes treballats i el seu procés de desenvolupament en els jocs i les possibles solucions o alternatives trobats.

.Un full Da3 que conté unes vinyetes per omplir, dibuixant o enganxant...les seqüències del desenvolupament d'un conflicte, el que passa i tres possibles solucions o noves alternatives.

-Desenvolupament dels tres tipus d'activitats:

- **1. Joc de les expressions:** Està format per diferents cares amb les qual es poden anar combinant diferents expressions (alegria, dolor, trist, etc.) per identificar, davant situacions de dificultat en l'educació i convivència dels pares-mares i fills-es les diferents emocions que s'expressen i s'interpreten, buscant l'acord i el reconeixement:
- Quin sentiment - emoció transmetre'n: representar-ho.
- Identificar i expressar el que passa. Transformar l'emoció en positiu a través de la paraula i l'expressió.(S'ha d'anotar en la llibreta)

- **2. Joc simbòlic, de figures:** consta de figures simbòliques (masculines, pares, fills-germans, avis, fig. Femenines, mares, filles-germanes, avies) que puguin representar la dinàmica familiar en conflicte i també la seva resolució. (S'ha d'anotar a la llibreta)

- **3. Construcció d'una història amb vinyetes:** consisteix en construir una història-conte amb tres sortides-alternatives diferents que configuri els objectius i expressi els valors a obtenir en el futur dels fills i familiar.
 Una vegada hem decidit quina situació de conflicte volem exemplificar, podem seguir l'esquema:
 - Presentar el conflicte
 - Dibuixar com es desenvolupa el conflicte habitualment
 - Finalment dibuixar tres noves alternatives a la resolució del conflicte.

5. Avaluació

- El procés d'avaluació serà una de les fases més importants del Projecte. És el moment en el que el professional tindrà un paper molt destacat.
- La seva tasca, en una primera fase, durant la implementació –aplicació del taller amb el material, consistirà en analitzar, interpretar i transmetre les dades i conclusions extretes a partir de les observacions efectuades durant el desenvolupament i dels resultats de les activitats.

- Serà també, el moment de comprovar conjuntament amb les famílies els elements que els ha aportat el taller per introduir canvis en la seva comunicació amb els fills/es i quines estratègies han pogut incorporar, o els han estat d'ajuda, per a poder modificar la resolució dels seus conflictes quotidians.

- És important destacar que la vostra aportació, com a professionals, serà decisiva per l'èxit d'aquest projecte. Només amb l'ajuda professional, els pares i mares sabran interpretar correctament els resultats de les activitats realitzades amb els seus fills, detectaran els comportaments a corregir o indicadors de com millorar les relacions amb els seus fills. Per tant s'han de fer retorns , sempre que es consideri oportú i sobretot derivacions a intervencions o tractaments més específics a les famílies que ho requereixin.

- No obstant, s'ha de procurar, al llarg de tot el procés, que els pares i mares siguin conscients de la importància del seu paper i treballar la seva motivació, participació i compromís a partir del seu protagonisme.
- Ja que el material té l'objectiu primordial de prevenció, pel que s'esperen resultats a llarg termini, on són els professionals que continuaran amb les famílies, sobretot els mestres i tutors-es més propers, que avaluaran l'impacte del taller i el material, si es comuniquen millor els pares-mares i fills-es, si resolen a través del joc nous conflictes, si connecten més amb les emocions, si recorden el qüestionari (se'l queden les famílies com element a revisar i recordar en el temps i pel futur) .